

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Képeslap diák szerzői jogi védelme, felhasználásuk egyéb célokra

Ügyszám: SZJSZT 14/2007

A Megkereső által feltett kérdések:

1. A felperes által csatolt eredeti diák és a periratok között fekete-fehér fénymásolatban megtalálható képek alapján megállapítható-e az, hogy szerzői jogi védelem alá tartozó fotóművészeti alkotásokról van szó, vagy sem.
2. Amennyiben a képeslap kiadásának céljára átadott fotók felhasználása ún. montázs képeslapokon is felhasználásra kerül, más személy által készített képekből történt válogatás után, anélkül, hogy eredetileg a fénykép ilyen felhasználásáról a szerzővel megállapodtak volna, az sérelmes lehet-e a szerzőre nézve, amennyiben jogvédelem alatt álló alkotásról van szó.
3. Az alperes által 1998-ban (1998. március 16., 1998. március, 1998. október 07., 1998. október 20.) és 1999-ben (1999. február 17.) a felperestől vásárolt, per tárgyát képező fotókért az alperes által fotónként fizetett tíz-, illetve tizenkétezer forint/kép – összesen: 44 kép, 474.000.-Ft – reális díjnak tekinthető-e a képek időbeni és felhasználási módban (füzetborító, képeslap, leckefüzet, füzetcímké) nem korlátozott felhasználásáért?
4. Megállapítható-e és milyen mértékben, hogy a felperesi diák és az alperesi felhasználás eltérnek egymástól, és ez sérti-e felperes szerzői jogait?
5. A képeket amatőr el tudja-e készíteni, amatőr felszereléssel? Hogyan és milyen felszereléssel (amatőr, profi) készíthetők el a képek?
6. Mennyi a szokásos piaci értéke egy évi, háromévi illetve korlátlan felhasználásra a kérdéses diáknak?

Az eljáró tanács szakvéleménye:

Ad.1. A felperes által csatolt eredeti diák és a periratok között fekete-fehér fénymásolatban megtalálható képek alapján megállapítható, hogy szerzői jogi védelem alá tartozó, professzionális alkotásokról van szó.

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 1.§ (3) bekezdése értelmében „A szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg. A védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől.”

A per adatai szerint a felek még a szerzői jogról szóló 1969. évi III. törvény hatálya alatt kötöttek szóbeli megállapodást, s kerültek átadásra a későbbiekben felhasznált művek, de a joggyakorlat és a jogtudomány korábban is egységes volt abban, hogy alkotásnak az önálló, eredeti (egyéni) gondolati tartalmat kifejező mű minősül.

Ad. 2. A képeslap kiadásának céljára átadott fotókat alperes ún. montázs képeslapokon is felhasználta, - más személy által készített képekből történt válogatás után, - anélkül, hogy eredetileg a fénykép ilyen felhasználásáról a szerzővel megállapodtak volna.

Az 1. pontban kifejtettek szerint az alkotások szerzői jogvédelem alatt állnak. Az 1969. III. törvény 13.§-a értelmében pedig a mű bármilyen felhasználásához a szerző hozzájárulása szükséges, s ez vonatkozik az átdolgozásokra is, továbbá a 10.§ értelmében a szerző személyhez fűződő jogát sérti a mű minden jogosulatlan megváltoztatása, vagy felhasználása: a montázs képeslapokon történt felhasználása tehát sérelmes a szerzőre nézve.

Hatályos szerzői jogi törvényünk hasonló rendelkezéseket tartalmaz, így a 13.§ védi a mű egységét, a 16.§ (1) bekezdése szerint a szerzőnek kizárólagos joga van minden egyes felhasználás engedélyezésére, a 42.§ (3) bekezdése szerint pedig amennyiben a felhasználási szerződés tartalma nem állapítható meg egyértelműen, a szerző számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni.

Ad. 3. A kérdés nem szerzői jogi problémát vet fel, ezért álláspont helyett csak tájékoztatást adunk. A peranyagban hivatkozás történik a 8/1970. (VI.24.) MM rendelet díjaira. Le kell szögeznünk, hogy ezen jogszabály hatálya csak az állami szervekre, intézményekre, stb. terjedt ki, továbbá 1998-ban már gyakorlatilag senki nem használta az ott megjelölt alacsony díjtételeket az infláció okán.

Összehasonlító adatként a HUNGART Vizuális Művészek Közös jogkezelő Társasága Egyesület 1999. évi díjszabását javasoljuk. Természetesen e díjszabás alkalmazása csak a másodfelhasználások HUNGART által történő engedélyezésekor kötelező, de viszonyítási alapként tekinthető: a díj a felhasználó által megadott bolti eladási ár 12%-a (ez ma is ennyi), de egyedi levelezőlapoknál 500 darabig legalább 12.000.- Ft/kép, 5.000 darabig 34.000.-Ft/kép, 10.000 darabig 50.000 Ft/kép volt a díj.

Ennek megfelelően az alperes által 1998-ban és 1999-ben a felperestől vásárolt, per tárgyát képező fotókért az alperes által fotónként fizetett tíz-, illetve tizenkétezer forint/kép – összesen: 44 kép, 474.000.-Ft – nem tűnik reális díjnak a képek időbeni és felhasználási módban nem korlátozott felhasználásáért.

Ad. 4. Megállapítható, hogy a felperesi diák és az alperesi felhasználás eredménye különböző mértékben, de eltérnek egymástól, azonban az eljáró tanács álláspontja szerint az eltérés mértéke nem befolyásolja a jogsérelem fennálltát. Az Ad. 2. válasznál már kitértünk a mű jogosulatlan megváltoztatásának kérdésére, így csak megismételni tudjuk az ott írtakat: ez sérti a felperes szerzői jogait.

Ad. 5. A képeket nem amatőr készítette, nem amatőr felszereléssel. A diapozitívok egyértelműen professzionális felszereléssel (fényképezőgépek, objektívek, tartozékok, stb.), valamint láthatóan profi stúdió körülmények (lámpapark, hátterek, stb.) között készültek.

Ad. 6. Nem jogi szakkérdés az sem, hogy mennyi a szokásos piaci értéke egyévi, háromévi, illetve korlátlan felhasználásra a per tárgyát képező diáknak. Ez teljes mértékben a felek megállapodásának kérdése.

Tájékoztatásul ismertetjük a szakmai szokásokat: a felek általában vagy egyszeri felhasználásra kötnek szerződést, vagy pedig több évre, évenkénti elszámoláshoz kötve, valamilyen (pl. eladott példányok utáni) százalékban, illetve ún. örökáras, azaz korlátlan idejű konstrukcióban. Ez utóbbi esetben egyetlen kifizetés történik, általában az egyszeri felhasználás utáni díjazás kétszeres összegében.

Budapest, 2007. július 5.

Dr. Horváth Zoltán
a tanács elnöke

Dr. Győri Erzsébet
a tanács előadó tagja

Markovics Ferenc
a tanács szavazó tagja